

CHECKLISTOR OBSTETRIK OCH GYNEKOLOGI

Version 091023

Feed-back på detta arbetsdokument skickas till SFOG's utbildningssekreterare

marie.bixo@obgyn.umu.se

Checklistorna utgår från de 12 medicinska del-målen som kan ses på [http://www.socialstyrelsen.se/Amnesord/utbildning_o_kompetens/nyast/sp
ecnavigation/malbeskrivningar/](http://www.socialstyrelsen.se/Amnesord/utbildning_o_kompetens/nyast/specnavigation/malbeskrivningar/)

Inledning

De medicinska delmålen beskrivs mycket översiktligt i målbeskrivningen för specialistutbildning i obstetrik och gynekologi. Här nedan finns en mer detaljerad beskrivning av de medicinska kunskaper, färdigheter och förhållningssätt som en färdig specialist förväntas ha efter avslutad utbildning. Checklistorna kan komma att revideras efter hand beroende på hur åsikter och förutsättningar ändras. De är tänkta att fungera som ett hjälpmedel för ST-läkare, handledare och verksamhetschefer när ST-utbildningen planeras och följs upp. Eftersom den nya ST-utbildningen är målstyrd istället för innehållsstyrd ges inga rekommendationer om t.ex. antal kirurgiska typingrepp som ska ha genomförts. Istället förväntas handledaren på den aktuella kliniska placeringen i samråd med ST-handledaren bedöma när ST-läkaren uppnått ett visst mål. Checklistorna uttrycks i termer av mätbara mål och som utgångspunkt har Blooms taxonomi använts. I denna indelas kunskaper och kompetens i sex olika, successivt mer avancerade, nivåer. Att målen är mätbara gör att examination och kontroll av måluppfyllelse underlättas. De sex nivåerna i Blooms taxonomi är:

1. Minnas (identifiera, beskriva)
2. Förstå (förklara, sammanfatta, definiera, exemplifiera)
3. Tillämpa (använda, applicera, diagnosticera på basal nivå, vidta åtgärder)
4. Analysera (särskilja, jämföra, reflektera, kategorisera)
5. Värdera (kritisera, bedöma, gradera, prioritera, motivera, diagnosticera på avancerad nivå, handlägga)
6. Skapa (producera, utveckla)

Efter varje punkt nedan anges vilken nivå (1-5) som avses. Nivå 6 är inte relevant för de medicinska delmålen utan avser forskning, kvalitetsutveckling m.m. (som beskrivs i de allmänna målen).

Vissa av kunskapsmålen lämpar sig inte för de högre nivåerna, t.ex. att beskriva anatomiska strukturer eller fysiologi. "Handlägga" betyder oftast nivå 5 eftersom det kräver en värdering och kritisk granskning av olika symtom, undersökningsresultat och behandlingsmetoder. När det gäller flera tillstånd krävs det dock inte att ST-läkaren självständigt ska kunna handlägga och då hamnar de på någon mellan-nivå. Färdigheter som endast ska kunna utföras hamnar automatiskt på nivå 3 medan den teoretiska bakgrunden kan ligga på en högre nivå.

1. Normal graviditet, förlossning och puerperium

Kunskap och förståelse

Kunna:

- förklara hur konception och implantation går till (2)
- översiktligt beskriva tidig embryonal utveckling (1)
- beskriva och förklara placentation och placentas fysiologi (2)
- beskriva och förklara fostrets utveckling och fysiologi (2)
- jämföra en gravid och en icke-gravid kvinnas fysiologi (4)
- beskriva principerna för Mödrahälsovårdsprogrammet och analysera dess möjligheter och begränsningar (4)
- förklara orsaker till vanliga graviditetsbesvär (2)
- jämföra och värdera aktuella metoder för fosterdiagnostik och ge för patienten relevant information (4)
- identifiera när genetisk rådgivning bör rekommenderas (1)
- diskutera för- och nackdelar med olika förlossningssätt (5)
- kritiskt granska möjligheter och begränsningar vid övervakning av fostrets hälsa under graviditet och förlossning (5)
- förklara den normala förlossningens fysiologi och handläggning (2)
- beskriva bäckenbottens anatomi (1)
- jämföra och värdera olika metoder för obstetrisk smärtlindring (5)
- förklara den normala fysiologin under puerperiet (2)
- analysera orsaker till bröstböld (4)

Färdigheter

Kunna:

- tillämpa sjukskrivningsregler och översiktligt beskriva föräldraförsäkring (3)
- bedöma riskgraviditet och remittera till rätt instans (5)
- ge råd om och behandla vanliga graviditetsbesvär (3)
- behandla hyperemesis (3)
- utföra Leopolds handgrepp samt värdera fynden (5)
- bedöma cervix-score (5)
- utföra och värdera basalt obstetriskt ultraljud (fosterläge, flerbörd, hjärtaktivitet, fostervattenmängd, placentaläge) (5)
- applicera yttre och inre registrering av CTG och bedöma CTG-kurvan (5)
- kritiskt granska och bedöma förlossningsprogress (5)
- tolka partogram (5)
- bedöma om vattenavgång föreligger (5)

- bedöma om förlossningen startat (5)
- vidta adekvata åtgärder vid PROM (3)
- bedöma avvikelse från det normala förlossningsförloppet och vidta åtgärder (5)
- utföra amniotomi (3)
- ta skalpblodprov och tolka resultatet (4)
- utföra perineotomi (3)
- bedöma och suturera perinealbristning grad I-II (5)
- i samband med förlossning identifiera könsstympling och handla i enighet med gällande lagstiftning (3)
- bedöma avvikelser från det normala puerperiet och vidta åtgärder (5)
- utreda feber i puerperiet (3)
- ge amningsråd och behandla mjölkstockning (3)
- bedöma indikation för, incidera och dränera bröstböld (5)

Förhållningssätt

Kunna:

- reflektera över samarbetet med övrig personal och den egna rollen i förlossningsrummet (4)
- reflektera över etiska problem i samband med fosterdiagnostik (4)

2. Komplicerad graviditet

Kunskap och förståelse

Kunna:

- analysera hur immunförsvaret påverkas vid graviditet (4)
- analysera orsaker till UVI, amnionit och sepsis under graviditet (4)
- analysera betydelsen av GBS-infektion under graviditet (4)
- förklara konsekvenser av infektioner såsom HIV, hepatit, toxoplasma, herpes genitalis och rubella (2)
- förklara och jämföra hypertoni och preeklampsi (4)
- förklara koagulationsrubbningar och uppkomst av trombos (2)
- analysera uppkomsten av gestationsdiabetes (4)
- förklara uppkomsten av hepatos (2)
- beskriva och exemplifiera ovanliga graviditetskomplikationer (2)
- analysera betydelsen av de vanligaste interkurrenta sjukdomarna (4)
- analysera betydelsen av missbruk och psykisk sjukdom under graviditet (4)
- analysera orsaker till och risker vid flerbördsgraviditet (4)

- förstå uppkomst av acardiac twin och tvillingtransfusionssyndrom (2)
- analysera orsaker och risker vid intrauterin tillväxthämning (4)
- jämföra och värdera metoder för att diagnosticera placentainsufficiens (4)
- beskriva hur olika placentaanomalier uppkommer och de kliniska konsekvenserna (2)
- analysera betydelsen av och orsaker till avvikande fostervattenmängd (4)
- förklara uppkomst och konsekvenser av immuniseringar (2)
- analysera risker vid överburenhet (4)
- analysera risker med obesitas i samband med graviditet (4)
- i samband med graviditet analysera betydelsen av att kvinnan har icke svensk kulturell bakgrund (2)

Färdigheter

Kunna:

- diagnosticera och behandla infektioner under graviditet (3)
- analysera svar på urinodling (4)
- diagnosticera och behandla hypertoni under graviditet (3)
- diagnosticera, gradera och behandla preeklampsi (5)
- diagnosticera och vidta adekvata åtgärder vid trombos (5)
- värdera och vidta adekvata åtgärder vid blödningar i sen graviditet (5)
- diagnosticera och behandla gestationsdiabetes (5)
- diagnosticera och vidta adekvata åtgärder vid hepatos (3)
- diagnosticera och vidta adekvata åtgärder vid prematur PROM (3)
- diagnosticera intrauterin tillväxthämning och tillämpa aktuella rutiner (3)
- diagnosticera och vidta adekvata åtgärder vid hotande förtidsbörd (5)
- diagnosticera och vidta adekvata åtgärder vid flerbördsgraviditet och avvikande fosterläge (3)
- bedöma och värdera akuta buksmärter under sen graviditet (5)
- diagnosticera och vidta adekvata åtgärder vid intrauterin fosterdöd (5)
- under handledning utföra, alternativt kunna beskriva proceduren och risker vid, yttre vändning vid tvär- sned- och sätesändläge (3)
- analysera cervixstatus, inklusive ultraljud, vid hotande förtidsbörd (4)
- demonstrera omhändertagande av eklampsi i simulerad miljö (3)
- demonstrera HLR på gravid i simulerad miljö (3)
- värdera och handlägga gravida kvinnor som är utlandsfödda (5)

Förhållningssätt

Kunna:

- på ett empatiskt sätt genomföra krissamtal vid komplicerad graviditet (3)

- reflektera över psykosociala riskfaktorer för graviditetskomplikationer (4)
- reflektera över avgränsningen mellan barnmorskans och läkarens funktioner inom obstetrisk vård (4)
- reflektera över det egna bemötandet av föräldrarna vid intrauterin fosterdöd (4)
- reflektera över det egna bemötandet av föräldrar med icke svensk psykosocial och kulturell bakgrund (4)

3. Komplicerad förlossning och asfyktiska barn

Kunskap och förståelse

Kunna:

- analysera olika indikationer för induktion (4)
- analysera orsaker till värkrubbning (4)
- analysera mekanismer bakom fosterasfyxi (4)
- beskriva riskfaktorer och analysera fynd vid ablatio placentae och uterusruptur (4)
- beskriva och förstå förlossning av flerbörd och sätesändläge (2)
- förstå mekanismerna bakom uterusruptur och uterusinversion (2)
- bedöma indikation för urakut sectio (5)
- analysera och kategorisera perinealruptur grad III-IV (4)
- förstå principer för suturering av perinealruptur grad IV (2)
- värdera olika kirurgiska och icke-kirurgiska metoder vid stora obstetriska blödningar (5)
- analysera uppkomst av supra- och infralevatoriska hematom postpartum (4)

Färdigheter

Kunna:

- analysera och välja lämplig induktionsmetod (4)
- behandla värkrubbning (3)
- bedöma och vidta åtgärder vid hotande fosterasfyxi (5)
- demonstrera förlossning av säte i simulerad miljö (3)
- demonstrera förlossning med tång i simulerad miljö (3)
- bedöma indikation och förlösa med sugklocka (5)
- under handledning alternativt i simulerad miljö förlösa tvillingar (3)
- suturera vaginalruptur och perinealruptur upp till grad III (3)
- suturera cervixruptur (3)
- utföra sectio vid graviditet i vecka 28 och uppåt (3)

- demonstrera urakut sectio i simulerad miljö (3)
- utföra manuell placentalösning (3)
- demonstrera åtgärder vid skulderdystoci i simulerad miljö (3)
- bedöma och vidta adekvata åtgärder vid blödning intra- och postpartum (5)
- diagnosticera och behandla infektioner intra- och postpartum (3)
- auskultera hjärt- och andningsljud hos nyfött barn (3)
- använda APGAR score (3)
- rensuga munhåla och svalg på nyfött barn med misstänkt mekoniumaspiration (3)
- ventilera nyfött barn på mask (3)

Förhållningssätt

Kunna:

- analysera betydelsen av en traumatisk förlossningsupplevelse och ge stöd (4)
- reflektera över egen handlingsförmåga och samarbete med annan personal vid akuta obstetriska situationer (4)
- reflektera över egen förmåga att ge stöd till föräldrarna vid obstetriska katastrofer (4)
- på ett empatiskt sätt genomföra krissamtal efter förlossning av intrauterint dött och svårt sjukt eller missbildat barn (3)

4. Antikonception och inducerad abort

Kunskap och förståelse

Kunna:

- förklara konception och implantation (2)
- beskriva normal fertilitet och fekunditet (1)
- jämföra och förklara verkningsmekanismen av olika preventivmetoder (4)
- jämföra effektivitet vid olika preventivmetoder (4)
- bedöma interkurrent sjukdom eller ärftlighet av betydelse vid preventivmedelsrådgivning (5)
- analysera och jämföra biverkningar av olika preventivmedel (4)
- sammanfatta steriliseringslagen (2)
- beskriva gällande subventioneringsregler för preventivmedel (1)
- värdera och jämföra olika abortmetoder (5)
- sammanfatta gällande abortlagstiftning och andra lagar av betydelse i abortsituationen (2)
- beskriva abortepidemiologiska data (1)

Färdigheter

Kunna:

- värdera och föreslå preventivmetod utifrån den enskilda kvinnans önskemål och specifika förutsättningar (5)
- värdera misstänkta biverkningar av hormonella preventivmedel och utifrån detta föreslå byte till annat preventivmedel (5)
- applicera och avlägsna alla förekommande preventivmedel (3)
- bedöma om en spiral/ett implantat finns på plats och vid behov genomföra en adekvat utredning i detta avseende (5)
- handlägga och utföra sterilisering (5)
- ge abortrådgivning och bedöma den enskilda kvinnans situation i samband med abortrådgivningen (5)
- genomföra en adekvat datering av graviditetens längd i första trimestern (3)
- utifrån graviditetens längd och den enskilda kvinnans förutsättningar bedöma och föreslå lämplig abortmetod (5)
- värdera abortsökande kvinnors eventuella behov av extra stödåtgärder och vid behov föreslå och genomföra sådana (5)
- utföra kirurgisk och handlägga medicinsk abort (3)
- handlägga inkomplett abort och komplikationer som kan uppstå i samband med, eller efter, abort (5)

Förhållningssätt

Kunna:

- samverka med barnmorskan i arbetet med preventivmedelsrådgivning och beskriva yrkesgruppernas olika befogenheter i preventivmedelsrådgivningen (3)
- förstå abort och antikonception i ett socialt, globalt och historiskt perspektiv (2)

5. Kirurgisk teknik, pre- och postoperativ bedömning och vård

Kunskap och förståelse

Kunna:

- värdera behov av antibiotika- och/eller trombosprofylax (5)
- bedöma behov av korrigerande vätskebalans preoperativt (5)
- förklara mekanismen bakom och tillämpbarheten av olika anestesiemetoder (2)

- definiera och beskriva parenteral nutrition (2)
- beskriva anatomin i lilla bäckenet (1)
- bedöma behovet av postoperativ vård, inkl. smärtlindring och behandling av illamående (5)
- bedöma behov av sjukskrivning (5)
- förklara ASA-klass (2)
- analysera kirurgisk metod inklusive snittföring vid olika gynekologiska åkommor (4)
- analysera ”operabilitet” och reflektera över behandlingsalternativ (4)
- förstå användning av medicinteknisk utrustning vid endoskopi (2)

Färdigheter

(Specifika ingrepp återfinns under respektive medicinskt del-mål)

Kunna:

- undersöka patienter inför operation och vidta erforderliga preoperativa åtgärder för att optimera patientens tillstånd (3)
- anlägga PCB och infiltrations-analgesi (3)
- sätta KAD och anlägga suprapubisk kateter (3)
- hålla fria luftvägar (3)
- tillämpa olika typer av buksnitt (3)
- tillämpa olika former av suturteknik (3)
- utföra buktappning och anlägga dränage (3)
- tillämpa fertilitetsbevarande metoder vid gynekologisk kirurgi (3)
- diagnosticera postoperativa komplikationer samt vidta lämpliga åtgärder (3)
- värdera och ge råd om patientens postoperativa aktivitetsnivå (5)
- tillämpa patientsäkerhet i samband med kirurgi (3)
- använda medicinteknisk utrustning (3)

Förhållningssätt

Kunna:

- reflektera över samarbete och ansvarsfördelning mellan operatör och narkosläkare under den preoperativa processen (4)
- analysera ansvarsfördelningen mellan olika personalkategorier på operationssalen och reflektera över den egna rollen (4)
- på ett empatiskt sätt informera om effekten av gynekologisk kirurgi på fertilitet och sexualitet (3)

6. Akuta gynekologiska tillstånd inkluderande differentialdiagnos

Kunskap och förståelse

Kunna:

- värdera orsaker till vaginala blödningar i tidig graviditet (5)
- värdera orsaker till vaginala blödningar hos icke-gravid kvinna i olika åldrar (5)
- särskilja menorrhagi och metrorragi och analysera möjliga orsaker (5)
- redogöra för och särskilja akuta gynekologiska infektionstillstånd inklusive differentialdiagnoser (5)
- redogöra för och särskilja orsaker till akuta smärttillstånd i lilla bäckenet (5)
- redogöra för och särskilja vanliga orsaker till akuta smärttillstånd i vulva/vagina (5)
- redogöra för olika orsaker till samt betydelse och handläggning av ascites (4)
- redogöra för och reflektera över differentialdiagnoser vid akuta buksmärter (4)

Färdigheter

(se även del-mål 5)

Kunna:

- bedöma bukpalpation (5)
- bedöma vaginalt ultraljud av inre genitalia (5)
- förklara fynd vid abdominellt ultraljud av nedre delen av buken (2)
- anlägga venös infart (3)
- analysera laboratoriesvar (4)
- analysera vätskebalans (4)
- remittera för relevant bild- och funktionsdiagnostik (3)
- bedöma indikation och utföra diagnostisk laparoskopi (5)

- bedöma och handlägga (5):
  - blödning i tidig graviditet
  - missfall inklusive exaeres
  - extrauterin graviditet
  - komplikationer efter inducerad abort
  - postmenopausal blödning
  - dysfunktionell blödning
  - menorrhagi
  - metrorragi
  - akut cervicit
  - endometrit
  - salpingit

- corpus luteum blödning
  - ruptur av funktionell ovarialcysta
  - dysmenorré
  - bartholinit
  - herpes simplex genitalis
  - urinstämna
  - akut uretrit
  - UVI
  - pyelonefrit
- identifiera och initialt eller under handledning handlägga (3)
    - tuboovarialabscess
    - adnextorsion
    - myomnekros
    - myom eller polyp under framfödande
    - endometriosis
    - peritonit
    - trauma mot underlivsorganen
    - hydronefros i tidig graviditet
    - mola
    - postoperativ blödning
- identifiera och initialt handlägga följande akuta icke-gynekologiska tillstånd i buken (3):
    - uretärstas/njursten
    - gallstas/gallsten
    - akut gastrit
    - appendicit
    - divertikulit

Förhållningssätt

Kunna:

- reflektera över och på ett empatiskt sätt bemöta kvinnor med akut buksmärta och oro för fertiliteten (4)
- reflektera över den egna rollen vid samarbete med kollegor från andra specialiteter (4)

7. Reproduktionsendokrinologi och infertilitet

Kunskap och förståelse

Kunna:

- beskriva och analysera kvinnlig reproduktionsfysiologi inkl. pubertetsutveckling, menstruationscykel, fertilitet och klimakterium (4)
- analysera och särskilja primär och sekundär amenorré (4)
- analysera följande reproduktionsendokrinologiska tillstånd (4):
  - hypothalamisk amenorré
  - hyperprolaktinemi
  - polycystiskt ovarialsyndrom (PCOS)
  - prematur menopaus
  - hypotyreos
  - hirsutism
- förklara sambandet mellan PCOS och det metabola syndromet (2)
- beskriva olika uterusmissbildningar (1)
- beskriva och förklara orsak till Turners syndrom (2)
- definiera ätstörningar samt förstå dess betydelse för reproduktionsendokrinologin (2)
- beskriva och förklara assisterad befruktning och kriterier för remittering till reproduktionsmedicinska enheter/kollega (2)
- beskriva och förklara ovulationsstimulering och IVF (2)
- beskriva och exemplifiera fertilitetsbevarande metoder inför cancerbehandlingar (2)

Färdigheter

Kunna:

- utföra ultraljudsbedömning av kvinnliga reproduktionsorgan i samband med PCOS och andra orsaker till amenorré/oligomenorré (3)
- utreda amenorré/oligomenorré (4)
- utreda hirsutism (4)
- diagnosticera och behandla amenorré/oligomenorré och hyperandrogena symtom som akne och hirsutism vid PCOS (4)
- analysera och behandla premenstruell dysfori (PMDD) (4)
- bedöma och behandla klimakteriebesvär (5)
- värdera indikation/kontraindikation vid behandling av klimakteriebesvär (5)
- tillämpa basal utredning av ofrivillig barnlöshet (3)
- under handledning tillämpa peroral behandling av anovulation (3)
- identifiera och initialt handlägga överstimuleringsyndrom (3)

Förhållningssätt

Kunna:

- reflektera över betydelsen av ett fungerande reproduktionssystem (4)
- förstå psykologiska/sexuella aspekter på infertilitet (2)

8. Sexuellt överförbara infektioner och vulvasjukdomar

Kunskap och förståelse

Kunna:

- beskriva och förklara det lokala immunförsvaret i vagina (2)
- beskriva epidemiologi och analysera konsekvenser av vanliga STD (4)
- beskriva de delar av smittskyddslagen som rör STD (1)
- analysera och skilja på vanliga dermatoser i vulva (4)
- analysera etiologi och negativa faktorer vid vestibulit (4)

Färdigheter

Kunna:

- diagnosticera och behandlar vanliga STD som klamydia, gonorré, herpes genitalis, HPV (5)
- ta anamnes avseende besvär i vulva och vagina (3)
- diagnosticera och behandla vanliga sjukdomar i vulva och vagina som bakteriell vaginos, trichomonas, bartholinit/cysta, herpes genitalis, HPV/kondylom, candida, eksem, LSA (5)
- utföra fenestrering av bartolinicysta (3)
- bedöma flytningar (5)
- analysera orsaker till vulvaklåda (4)
- ta prov från vulva, vagina och cervix avseende bakterier/virus, göra wet smear, kaliumhydroxidtest av vaginal flytning, samt utföra stansbiopsi (3)
- undersöka vulva och vagina samt göra dermatologisk analys och förklara smärttillstånd (4)
- diagnosticera och initialt omhändertar kvinnor med vestibulit (3)
- definiera och vidareremittera mindre vanliga vulvasjukdomar som vulvodyni, och lichen ruber planus (2)

Förhållningssätt

Kunna:

- på ett empatiskt sätt informera patienter med nydiagnosticerad herpes genitalis, kondylom och LSA om långtidsprognos och risker (3)
- på ett empatiskt sätt möta oro för fertiliteten vid STD (4)
- reflektera över sambandet mellan smärttillstånd i vulva och sexualiteten (4)
- samarbeta med övrig personal vid smittspårning (3)

9. Benigna tillstånd i bäckenbotten och nedre urinvägar

Kunskap och förståelse

Kunna:

- värdera etiologi, mekanismer och epidemiologi beträffande prolaps (5)
- redogöra för basal prolapskirurgi och översiktligt för avancerad prolapskirurgi (implantat, kolpokleisis, sacropexi, sacrospinusfixation) (2)
- förstå sambandet mellan prolaps och urininkontinens/urinstämna, analinkontinens och tarmtömningssvårigheter (2)
- värdera etiologi, mekanismer och epidemiologi beträffande urininkontinens och andra besvär från nedre urinvägarna (LUTS) (5)
- översiktligt förklara uroterapeutiska behandlingsmetoder (2)
- översiktligt förklara urodynamisk undersökning (2)
- översiktligt redogöra för inkontinenskirurgi (TVT, obturatorermetoder, abdominell urethropexi) samt periurethral injektionsbehandling och elektrostimulering (1)
- översiktligt beskriva orsaker till analinkontinens samt diagnostik och behandlingsmetoder av dessa tillstånd (2)

Färdigheter

Kunna:

- värdera anamnesen vid urininkontinens och andra nedre urinvägsbesvär (5)
- utföra gynekologisk undersökning avseende urininkontinens (3)
- utföra gynekologisk undersökning avseende prolaps och kunna beskriva prolapsen för varje ensilt compartment i relation till hymenkanten (3)
- mäta residualurin (3)
- utföra kateterisering av urinblåsan (tappningskateter, KAD) (3)
- analysera vätske/miktionslista och blöjvägningstest (4)
- diagnosticera, behandla och följa upp urinvägsinfektioner (5)
- ge adekvat information och rådgivning till patient med urininkontinens och LUTS (3)
- behandla urininkontinens farmakologiskt (5)

- ge instruktioner om bäckenbottenträning (3)
- prova ut, sätta in och byta prolapsring (3)
- utföra cystoskopi och bedöma om fyndet är normalt (5)
- under handledning utföra en fullständig prolapsplastik (3)

Förhållningssätt

Kunna:

- förstå de sociala, psykologiska och sexuella konsekvenserna av inkontinens (2)
- reflektera över samarbete och arbetsfördelning mellan gynekolog och uroterapeut (4)

10. Precancerösa gynekologiska tillstånd och maligna tumörer i genitalorganen

Kunskap och förståelse

Kunna:

- analysera etiologiska faktorer vid uppkomst av cervixdysplasier (4)
- beskriva principerna för och analysera betydelsen av gynekologiska hälsokontrollen (4)
- beskriva och analysera vaccination mot HPV i cancerpreventivt syfte (4)
- beskriva HPV-test (1)
- särskilja och värdera CIN I, II och III samt andra dysplasier (5)
- förstå uppkomsten av körtelcellsatypi och jämföra med skivepiteldysplasi (4)
- sammanfatta diagnostik, behandling och uppföljning av CIN I-III (2)
- beskriva diagnostik, behandling och uppföljning av VIN I-III (1)
- på ett översiktligt sätt beskriva diagnostik, behandling och uppföljning av VAIN I-III (1)
- analysera etiologiska faktorer vid uppkomst av endometriehyperplasier (4)
- bedöma när blödningar ska utredas med endometriebiopsi och/eller hydrosonografi(5)
- kritiskt granska ultraljudsundersökningens värde vid utredning av postmenopausal blödning (5)
- analysera diagnostik av och malignitetsrisk vid corpuspolyp (4)
- förklara etiologi och behandling av cervixcancer (2)
- förklara etiologi och behandling av corpuscancer (2)
- förklara etiologi och behandling av ovarialcancer (2)
- analysera symtom och diagnostik vid cervix- corpus- och ovarialcancer (4)
- beskriva etiologi, symtom, diagnostik och behandling av vulvacancer (1)
- förstå principerna för och kunna beskriva stadiindelning vid cervix-, corpus- och ovarialcancer (2)
- beskriva etiologi, symtom, diagnostik och behandling av choriocarcinom (1)

Färdigheter

Kunna:

- diagnosticera och behandla VIN I (3)
- utföra kolposkopi och analysera fynden (4)
- ta cytologprov och analysera resultatet (4)
- utföra HPV-test (3)
- ta px från vulva (inklusive stansbiopsi), vagina och portio (3)
- utföra konisation (med slyng-diatermi, laser eller kniv) (3)
- anlägga paracervicalblockad (3)
- utföra endometriebiopsi och analysera PAD-svaret (4)
- utföra cervix- och corpusabrasio och tolka resultatet av PAD (4)
- under handledning utföra, alternativt förklara proceduren vid, diagnostisk hysteroskopi (3)
- handlägga endometriehyperplasi (5)
- skriva adekvata remisser för cytologi och PAD (3)
- analysera malignitetsrisk vid ultraljudsundersökning av ovarialcysta och beräkna RMI (Risk of Malignancy Index) (4)
- diagnosticera och vidta åtgärder vid choriocarcinom (3)

Förhållningssätt

Kunna:

- på ett empatiskt sätt ge cancerbesked och initial information till patient med nydiagnosticerad gynekologisk cancer (ev. under handledning) (4)
- på ett balanserat och empatiskt sätt informera om uppkomst, behandling och prognos vid olika typer av cervixdysplasier (3)
- på ett balanserat och empatiskt sätt informera om grunden för uppföljning av ovarialcysta (3)
- på ett empatiskt sätt informera om hur olika typer av cancerbehandlingar påverkar fertilitet och sexualitet (3)

11. Benigna gynekologiska tillstånd i vagina, uterus och adnexa

Kunskap och förmåga

Kunna:

- analysera orsaker till blödningsrubbnings hos pre- och post-menopausal kvinna (4)
- analysera betydelsen av polyper i cervix och uterus (4)

- analysera olika behandlingsmöjligheter vid uterusmyom (4)
- förstå sambandet mellan uterusmyom och infertilitet/graviditetskomplikationer (2)
- analysera och särskilja benigna ovarialcystor och paraovarialcystor (4)
- definiera ovula Naboti (2)
- analysera orsaker till och handläggning av tuboovarialabscess och sactosalpinx (4)
- analysera orsaker till och handläggning av endometriosis och adenomyos (4)
- analysera smärtmekanismer vid endometriosis (4)
- förstå sambandet mellan endometriosis och infertilitet (2)
- identifiera vaginalcystor (1)
- identifiera missbildningar i vagina och uterus (1)
- definiera defektläkta förlossningsskador i vulva och vagina (2)
- analysera PAD-svar (4)
- förklara hysteroskopisk resektion av intrakavitära myom och polyper (2)

Färdigheter

Kunna:

- behandla menorrhagi med och utan myom (3)
- diagnosticera och behandla dysmenorré (3)
- behandla smärta vid endometriosis (3)
- analysera ultraljudsbilden av benigna förändringar i uterus och adnexa (4)
- utföra hydrosonografi vid utredning av polyper (3)
- under handledning utföra, alternativt förklara proceduren vid, hysteroskopi för diagnostik av intrakavitära myom och polyper (3)
- utföra endometriobiopsi och utifrån PAD-svar planera fortsatt handläggning (4)
- utföra fraktionerad abrasio och utifrån PAD-svar planera fortsatt handläggning (4)
- exstirpera cervixpolyp (3)
- utföra diagnostisk laparoscopi och bedöma eventuella fynd (5)
- under handledning utföra laparoskopisk enukleation av benign ovarialcysta, salpingektomi samt SOE (3)
- under handledning utföra abdominell hysterektomi och eventuell SOE (3)
- under handledning utföra, alternativt förklara proceduren vid, vaginal hysterektomi (3)

Förhållningssätt

Kunna:

- reflektera över de psykosociala och sexuella effekterna av kronisk smärta vid endometriosis (4)
- på ett empatiskt sätt diskutera de reproduktionsendokrinologiska effekterna av hysterektomi med eller utan SOE vid benigna gynekologiska tillstånd (3)

12. Psykosocial obstetrik och gynekologi inklusive sexologi och sexuella övergrepp

Kunskap och förståelse

Kunna:

- förklara psykologiska skeenden vid krisreaktion (2)
- sammanfatta gällande lagar kring sjukvård och sekretess (2)
- förklara olika myndigheters ansvar och befogenheter vid sexuella övergrepp på kvinnor (2)
- förklara grundläggande sexologi och känna till behandling av sexuella dysfunktioner (2)
- sammanfatta vanligt förekommande symtom och beskriva översiktligt behandling vid depression och psykos postpartum (2)
- sammanfatta psykologiska aspekter på graviditet, förlossning och postpartum-perioden (2)
- sammanfatta psykosociala aspekter vid vaginism och vestibulit (2)
- beskriva adekvata samband mellan vissa sjukdomar och/eller behandling och sexuell funktion (1)
- identifiera könsstympade kvinnor (1)
- identifiera och förklara kroniska smärttillstånd (2)
- beskriva översiktligt de vanligaste relevanta psykoterapeutiska metoderna (1)

Färdigheter

Kunna:

- identifiera patient med ångest och rädsla i samband med gynekologisk undersökning och anpassa undersökningen därefter (3)
- bedöma och omhänderta kvinnor som söker sjukvården efter sexuellt övergrepp (5)
- identifiera en patient i kris och erbjuda relevant stöd för patient och anhöriga (3)
- identifiera och omhänderta patient som tidigare varit utsatt för misshandel och/eller sexuella övergrepp (5)
- utföra undersökning och analysera fynd efter sexuella övergrepp (4)
- utföra rättsmedicinsk undersökning och göra adekvat dokumentation inför utfärdande av rättsintyg (4)
- förbereda och utföra gynekologisk undersökning vid undersökningsrädsla (4)
- identifiera och analysera patient med förlossningsrädsla (4)
- genomföra krissamtal och analysera behov av remiss till lämplig instans (4)
- ge stödsamtal och analysera behov av remiss till lämplig instans (4)
- ge cancerbesked eller andra svåra besked till patient på ett professionellt sätt, eventuellt under handledning (4)

Förhållningssätt

Kunna:

- genomföra en gynekologisk undersökning på ett respektfullt sätt (4)
- samverka med andra yrkeskategorier inom och utom vården beträffande psykosocial obstetrik och gynekologi (3)
- reflektera över psykologiska aspekter kring barnlöshet gällande paret och kvinnan respektive mannen (4)
- reflektera över egna reaktioner vid kontakt med kvinnor som utsatts för sexuella övergrepp (4)